

Kaaiekind Lydie Lus : Oostende is haar leven

Als 't zèètje in je oren klotst

Dat ze als kleine meid in vaders stamcafé bij Bubbelinne „De vismarkt” en „Aan de muur van 't oude kerkhof” afkempte, maakte al voor een belangrijk part de volkse ziel uit van Lydie Lus, net zoals ze als 'jonge teute' aan het handvat van de orgel van 't Keuntje mocht draaien en er met haar lief Firmin — tussen de bottels — een danswedstrijd won. Haar hartje klopte evenwel 't geweldigst van trots en deugd toen ze zowaar 32 jaren naeen een rol in de Oostendse Revue mocht vertolken : van Pette Dangreau in de kursaal tot Tjeppen en Pulle in 't Wiener Caffee ! In de liefde vertroeteld, heeft haar trouwboek het over manlief Firmin David ; zoon Laurent (51) die twee dochters heeft, Virginia (25) en Vicky (20) ; en zoon Rudi (48) met dochter Natasha. „Ik heb echt naar kinderen verlangd en was als oma niet minder tevreden, met het jonge geweld rondom mij”, zegt Lydie Lus die nog altijd lid is van dansgroepen KBG, De Zeesterre en Dansvreugde en op de foto hierboven ooit gekiekt werd als Madam Chichi. (Foto ET)

Lydie Lus was een meisje van de goeie, oude stempel die bij de nunnetjes van 't Hazegras catechismus, breien en abc leerde en op de visserskaai haar steek stond tussen het tweeslachtig tienvolk. In 1936 kreeg ze een Baskisch vriendinnetje, Pilar Martinez die haar Spanje in burgeroorlog was ontvlucht. Oorlogswaanzin die ook Lydie niet vreemd zou zijn, want mei 1940 zat zij samen met moeder op de maalboot Prins Albert die naar Southampton voer. Hoe dol de geschiedenis bij momenten draaide, bleef Lydie Lus altijd zichzelf. Trouw aan zèetje en Oostends dialect droeg ze vaandeldragers in 't hart van de plaatselijke folklore als Bertino, Lucy en Pete Monti, Georgette, Zwarte Pier, Regina en de niet te vergeten Witten van de Kaaie. Toch heeft Lydie een krop in de keel wanneer ze ziet hoe het volkse gemeenschapsleven meer en meer de kop in 't zand steekt. En dat *het Pietje Vernienkt* — zoals ze zichzelf noemt! — recht van spreken heeft: 29 Oostendse kursaalrevues en drie plaatselijke vaudevilles in 't Wiener Caffee, zijn verdikse folklorenagels met koppen. Of niet soms!

Geboren in de Schippersstraat had Lydie Lus (17.11.1926) nog een oudere broer. Vader Gustaafs carrière liep van vissersboot, tuivaartuig tot maalboot. „Moeder Adrienne Ketels was een klein, maar *dul wuvetje*, die nooit uit werken ging. We woonden in een huis met zo'n 15-tal menages waar *joengers an honderd per eure geboren werden*.”

Magere hottentot

Van zichzelf zegt Lydie Lus dat ze in haar schooljaren maar een magere hottentot was, 't doodduwen niet waard. „Bij de Hazegrasonnonen hield ik van zuster Elise, die van achter haar overkijkbrilletje alles in de gaten hield. Had je toevallig gemist met je handwerk, dan arrangeerde ze dit in een minuut en een fluut.”

Zoals het meer gebeurde voor de oorlog, had het gezin van Staf Lust een Spaanse vluchteling — burgeroorlog

1936 — in huis genomen: Pilar Martinez, die twee jaar jonger was dan Lydie. „Vlaams onkundig verliep de communicatie aanvankelijk moeizaam. Doordat Pilar niet naar een katholieke school mocht, zijn we dan beiden naar de stadschool in de Witte Nonnenstraat gegaan.”

— **Toen brak de oorlog uit...**

— **Lydie:** „Vader had er voor gezorgd dat we met de laatste maalboot, de Prins Albert, naar Engeland konden vluchten. Aangekomen in Southampton trokken we voor twee jaar naar Sidcup en vandaar naar Beckenham. Na wat schoollopen in Sidcup konden we ons met het klasseren van documenten nuttig maken op de Hollandse ambassade.”

— **Bombardementen meege-maakt?**

— **Lydie:** „Met de schrik op 't lijf zaten we meermaals onder de trap. Angst voor vliegende bommen die menigeen vooreerst als vliegmachines

aanzag die geraakt waren door afweergeschut. Maar als die moordtuigen naar beneden stortten, maakten ze nogal putten zeg, amaaai!”

— **Er was toch ook ontspanning?**

— **Lydie:** „Er waren de onvergetelijke meezingers à la Booms's a Daisy, Lily Marleen en My bonny is over the Ocean... alsmede Vera Lynn die met We'll meet again e.a. Cliffs of Dover burger en sol-

daat nogal een hart onder de riem stak. Filmvedetten als Clark Gable, Bing Crosby, Bob Hope, Lana Turner, Frank Sinatra, Dorothy Lamour en zoveel andere Esther Williams flatteerden nog niet aardig het cinemascherm.”

Na vijf jaar keerden de vluchtelingen terug naar België. „We zaten allemaal op een Lancasterbommenwerper met ons gat — tussen de munitie — op de grond. *Magere tetti-tenk* die ik was, mocht ik van voren bij de piloten zitten. Mens was dat daar een gerucht in de cockpit.”

— **Terug in Oostende...**

— **Lydie:** „Ik deed 14 jaar de toiletten in de statie en volgde binstdien avondcursussen in de hotelschool, zodat ik naderhand kon opdienen in de Tudor Rose in de Kapellestraat.”

— **Wat betekende uitgaan voor jou?**

— **Lydie:** „Natuurlijk 't *Keuntje*, oergezellig zaaltje waar de glimmendgladde dansvloer voeten en benen weerspiegelde. Er was een orkest... en een orgel, waar ik nog aan *de wrange* heb mogen draaien. Op zeker ogenblik heb ik er mijn ventje Firmin leren kennen.”

— **Nog heel wat meer gezelligheden...**

— **Lydie:** „Ontegensprekelijk, denk maar aan 't Wit Paard met zijn tweeliterpinten alwaar *Freddy's Dansorkest* doordramde naar de top en bij wie Mariano-vertolker Will Tura tot een persoonlijkheid in de showbizz uitgroeide. Jammer dat deze laatste zijn Oostendse bestaan doodzwijgt en in interviews nooit met een woord rept over Freddy Feys...”

— **En dan de huwelijksklokken...**

— **Lydie:** „We zijn getrouwd in de blijkbaar laatste overdekte koets met koperen lichten. Met witgestreept grijs kostuum tot onder de knieën, Engels hoedje en platte schoentjes heb ik bij schepen Quacq-hebeur het jawoord tegenover mijn Firmin uitgesproken. Iets wat we naderhand overdeden bij deken Butaye in de Sint-Petrus- & Pauluskerk.”

Vriendenschaar van de revue

Als je 32 jaar met enthousiasme een revue helpt opbouwen, is het niet ongepast wat te verwijlen bij de vriendenschaar. In iedere door ons voorgelegde naam steekt Lydie een eigen stukje hart...

— **Gerard Dangreau.**

— **Lydie :** „Een hoofdrolspeler die zich al die jaren goed van zijn titelfunctie heeft gekweten. Kon volkse liedjes niet menselijker vertolken.”

— **Herman Moerman.**

— **Lydie :** „Da's een allerbeste knul. Volks tot en met maakte hij de teksten... en leerde hij de mensen lachen.”

— **Irma Westerlinck.**

— **Lydie :** „Een *plat Oostensche* die geweld in haar rol opging. Niemand kon aan haar tornen. Ze zong ooit van *Lili Marleen oender de lateiren*. Net als ik was ze bij de *Vismijnvrienden*.”

— **Freddy en Jeannine Sanders.**

— **Lydie :** „Freddy speelde altijd *Gausje* terwijl zijn vrouwtje in verschillende rollen opdook. Als anderen alleen moeite hadden met hun tekst zong Freddy — uitstekende muzikant — met Jeanne, Irma en ikzelf achter de scène mee.”

— **Mance Angèle Groot-aerdt.**

— **Lydie :** „Zoals Mance zijn er geen twee. Ooit beelde ze Sandra Kim uit : met kort blauw rokje, bloesje en strik in het haar bracht ze *J'aime la vie*. De zaal lag plat van 't lachen. Mance had een *vrانke mule* maar een gouden hart...”

— **Robert Duyck.**

— **Lydie :** „Gezapgig type. Of hij Moerman goed vervangen heeft ? Volgens mij is het *archimoeilijk* een personage over te nemen die al vertolkt werd. Ze hadden Robert veel beter Isidoor, Fluppe of wat weet ik ook genoemd. Omwille van zijn speciale manier acteren, was Moermans *Tjeppen* veel beter niet nagebootst geworden.”

— **Patrick Dupon.**

— **Lydie :** „Iemand die zijn rol speelt zoals hij in zijn bedde ligt : naturel ! Zijn rol van dronkaard zal hij wel heel zijn theaterleven volhouden. Alhoewel uitstekend accordeonist, heeft hij in de revue nog altijd geen riedel uit zijn trekgorgel getrokken.”

— **Werner Rabau.**

— **Lydie :** „Een piekfijne vent. Correct, zacht en als hij iets te zeggen had dan zei hij het.”

— **Rose d'Ivry.**

— **Lydie :** „Balletlerares om naar op te kijken. Streng, was ze geen doetje : niet goed... moest er herbegonnen worden. Dochter Carla, zelf prima ballerina, volgde moeder op onberispelijke wijze op. Zij het evenwel voor een flink stuk moderner.”

— **Freddy Feys.**

— **Lydie :** „Chapeau voor de muziek die hij brengt ! Hij heeft het in zich om opgevers te brengen.”

— **Kan nieuwe revue tippen aan de oude ?**

— **Lydie :** „De kursaal was veel groter, wat het podium natuurlijk een reusachtiger di-

mensie gaf. Ik waardeer evenwel mensen als Tjeppen en Pulle die met een nieuwe revue durfden uitpakken. Je weet niet wat er aan zo'n vau-deville verbonden is, je moet daar maar zelf eens inzitten. Kort en bondig : ik heb altijd alle rollen graag gespeeld en of het nu botst of klinkt, *den oeden en de nieuw'n, ze deden 't alletwèè evengood !'*”

Uut vessche gernoazen, schiep God Oostendenoaren

Lydie Lus is een *Ostènsche teute* die wel heel haar leven van 't zèetje en de kaaiemensen zal houden. De folklore zit er bij haar ingebakken en is ergens haar *kattékistmuus* met de volkse Bertino die zijn eigen liedjes schreef en zong, daarbij *Oostende oender woater* als bloedeigen brabantonne achterlatend.

De Monti's Lucie en Pete, behept met twee formidabele zangstemmen bleven zij heel hun leven de *visscherije* trouw. Om het maar niet te hebben over Zwarte Pier, Regina en de Witten van de Kaaie, die met *etwa van niet hèèl de café kon doen lachen !* Ook Lydie is ergens door zee, yis en plaatselijke eigenheden aangevreten. Aan een van haar folkloredronken muren hangt een sakkersverdomde lyriek : *Uut vessche gernoazen schiep God Oostendenoaren !*

Toegegeven dat Lydie Lus haar leven lang haar afkomst trouw bleef. Juist daarom beklemt haar vaak de vrees dat de plaatselijke folklore beetje per beetje verdwijnt : „De *Vis-serskaai* is zeer mooi geworden, al blijft er een 'maar' : je kunt niet meer met de bus komen en oudere mensen moeten aan de Kapellestraat, aan de kursaal of aan het Marie-Joséplein afstappen. Je kunt aan de kaai de bus niet meer pakken om huistoe te keren.”

— **Je grootste contentement ?**

— **Lydie :** „Dat ik samen met ma, pa en broer Staf vanaf mijn tiende jaar bij de *Vismijnvrienden* van Meetje van de Kaaie — Blanche Belpaemel — kon aansluiten. Daar kreeg ik de kans helemaal stapelzot van 't zèetje te worden !”

32 Oostendse revues

Is er iets mooier, iets pikanter, iets dichterbij... dan een vaudeville over je eigen omgeving en je eigen mensen? Lydie Lus had het genoeg aan 29 *oude* en drie *nieuwe* Oostendse revues te mogen deelnemen. Een volkse carrière die zot van de personages zat: van *een treute van de Candle Club*, alover een *Brugsche nunne*, een *woarzegster*, *Madam Chichi tot Fleur de Beurre!* Nondepiettebolle, wat een lol, wat een lol!

Toen het kwintet Gerard Dangreau-Herman Moerman-Werner Rabau-Rose d'Ivry-Freddy Feys, aangemoedigd door schepen Jan Felix, in 1968 met een *Oostendse Revue* van start gingen, werd beroep gedaan op de plaatselijke folkoregroepen voor de figuratie.

— **Lydie**: „Ik was toen bij de Vismijnvrienden van Meetje van de Kaaie (Blanche Belpacme) en zou vanaf 1969 ook meedoen. Een tweetal opvoeringen moest ik het zonder rol stellen, dus gewoon opkomen, meezingen met de hoop... en 't podium vullen.”

— **Hoeveel typetjes zou je uitgebeeld hebben?**

— **Lydie**: „In iedere revue zat ik in een ander lijf. Zo was ik eens *é wuvetje* dat 't groot lot gewonnen had. Een andere keer in cowboykleren als *Mum Pistol*; dan een pinten tappen-

de cafébazin, of een Oostendse met het accent van iemand die tijdens de oorlog in Engeland had gezeten. Joviale Jan Piers complimenteerde me met *je zie gie wè è kastaar!*”

— **Ooit Dokter Naalde...**

— **Lydie**: „Toen had ik in het hospitaal een witte schorte aan met daaronder alleen maar broek en soutien. Toen gold qua elektriciteit nog wissel- en gelijkstroom. Wat ook, toen infirmière Jeannine Sanders mij een hand gaf... gingen er lichtjes onder de schorte branden, zodat bustenhouder en slip *nog kloarder dan de moane* werden blootgegeven!”

— **Jouw meest merkwaaardige rol?**

— **Lydie**: „Dat zal wel als kuisvrouw in de Uniprix geweest zijn. In de grote etalage beelden Gerard Dangreau en Herman Moerman de typetjes Mickey Mouse en Donald

Duck uit. Terdege bewust van mijn taak heb ik *muus en duuk* nogal een beetje uitgeborsteld. Van boven tot beneden, zo in de breedte... *als op de delikaatste scherrewietsche kantjes!*”

— **Een scène met Mance...**

— **Lydie**: „Dat gold een scheldpartij op de vismarkt. Vooraf wil ik wel zeggen, dat het in die dagen niet echt boterde tussen Angèle Groot-

aerd en mij... omdat ze achter mijn gat over mij zou geroddeld hebben. Zo kon de scheldpartij in volle Oostendse Revue niet beter komen. *Emme wieder doar è scène gemakt!* Op het einde van de sketch kwam Mance naar mij toe en vroeg: *zije nog dul moat?* De mensen lachten, al hebben ze nooit de clou van deze voor mij zo deugddoende vraag begrepen...”

Kind van vissersfamilie

„Oostensch klappen goan'k oltied doen”

Omdat er volgens Lydie Lus geen andere manier is om haar hart bloot te leggen, zal ze heel haar leven Oostends spreken: „'k zien ik *é kiend uit è visschersfamielje, zèlfs os keunienk Albert an m'n deure zoe stoan... zoen'k ik nog oaltied Oostensch klappen!* Tenware dat hij me niet zou verstaan, natuurlijk.”

Oostende zit Lydie in lijf en bloed. Haar ogen glinsteren als ze het heeft over de naalden die ze vulde op de toenmalige kaaipromenade van statie tot garnaaltrap, toen haar meetje korren breidde...

— **Lydie**: „'t Zèetje trekt aan, hé. Dat is iets wat je voelt of niet voelt. Ik ben er geboren en voel me al altijd betrokken met wat er in de stad gebeurt. Stel dat ik een Antwerpenaar, Limburger of Brusselaar zou lief gehad hebben en hem zou gevolgd hebben naar 't binnenland. *Oenzelievenèerre toch, 'k zoen d'r an kapot gegoan zien!*”

— **Bijzondere, nooit te vergeten momenten?**

— **Lydie**: „De dag dat we met *den oeden Tjeppen van de revue*, Herman Moerman, naar VTM voor Luc Appermonts „'t Mooiste moment” trokken. Een editie die aan Wendy van Wanten was gewijd en die zo'n puur Oostendse accolade maar al te best kon verdragen! Naderhand is ook Bart Kaëll nog bij mij geweest, dit als reclamestunt voor zijn liedjes van de zee. Zelfs een ontmoeting met Helmut Lotti werd me niet ontzegd.”